

**Wyrok z dnia 28 kwietnia 1997 r.
I PKN 119/97**

Ocena czy likwidacja stanowiska pracy jest rzeczywista czy pozorna jest elementem ustalenia stanu faktycznego sprawy i nie może być w kasacji skutecznie zakwestionowana przez zarzut naruszenia prawa materialnego, tj. art. 45 § 1 KP.

Przewodniczący SSN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Teresa Flemming-Kulesza, Walerian Sanetra.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 28 kwietnia 1997 r. sprawy z powództwa Hieronima S. przeciwko Cukrowni "K." S.A. w S.N. przy udziale Federacji Związków Zawodowych Pracowników Przemysłu Cukrowniczego w Polsce z siedzibą w T. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 22 października 1996 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Chełmie, wyrokiem z dnia 23 kwietnia 1996 r. [...] przywrócił powoda Hieronima S. do pracy w Cukrowni "K." SA. Sąd Rejonowy ustalił, że powód był zatrudniony od 10 czerwca 1975 r. na podstawie umowy o pracę na czas nie określony, ostatnio na stanowisku mistrza w dziale gospodarki wodno-ściekowej. W dniu 28 marca 1995 r. został odwołany z funkcji członka Rady Nadzorczej Spółki. W dniu 7 października 1995 r. powód otrzymał wypowiedzenie umowy o pracę, przy czym strona pozwana uzyskała wcześniej na rozwiązanie umowy o pracę z powodem zgodę Rady Nadzorczej Spółki. Pozwana Cukrownia jest jednym z największych zakładów uciążliwych w zlewni rzeki W. w związku z odprowadzaniem niedostatecznie oczyszczonych ścieków. Do obowiązków powoda należała gospodarka wodno-ściekowa, którą zajmował się od dziesięciu lat i mimo, że nie posiada w tym kierunku przygotowania zawodowego, oprócz jednomiesięcznego kursu, do jego pracy nie były zgłaszane zastrzeżenia. W maju lub czerwcu 1995 r. zarząd Spółki zdecydował o utworzeniu jednego stanowiska pracy zajmującego się ochroną środowiska. W dniu 3 lipca 1995 r. został zatrudniony Krzysztof C., absolwent Akademii Rolniczej w L., który przejął tylko obowiązki powoda. Obowiązki innych pracowników z zakresu ochrony środowiska pozostały bez zmian i Krzysztof C. miał je przejąć do końca 1996 r. Zmiany w organizacji strony pozwanej znalazły odzwierciedlenie w regulaminie i schemacie organizacyjnym z dniem 1 kwietnia 1996 r. Zdaniem Sądu Rejonowego przy wypowiedzeniu umowy o pracę powodowi doszło do naruszenia art. 370 § 1 Kodeksu handlowego w związku z § 15 statutu Spółki, gdyż oświadczenie pracodawcy w tym przedmiocie podpisał jednoosobowo prezes zarządu. Sąd Rejonowy ustalił również, że w rzeczywistości likwidacja stanowiska powoda była pozorna, gdyż w momencie

dokonania wypowiedzenia umowy o pracę nie nastąpiły jeszcze zmiany organizacyjne, na które powołuje się strona pozwana.

Wyrokiem z dnia 22 października 1996 r. [...] Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie oddalił rewizję strony pozwanej. Sąd ten nie podzielił poglądu Sądu Rejonowego, że wypowiedzenia umowy o pracę dokonał nieuprawniony organ Spółki. Uznał jednak, że "przyczyna wskazana w wypowiedzeniu nie stanowiła rzeczywistego powodu wypowiedzenia umowy o pracę". Zdaniem tego Sądu okoliczności uzasadniające wypowiedzenie powinny istnieć przed zawiadomieniem właściwego związku zawodowego o zamiarze wypowiedzenia. Tymczasem zmiana organizacyjna związana z utworzeniem nowego stanowiska pracy została wprowadzona do regulaminu organizacyjnego strony pozwanej dopiero po zażądaniu tego dokumentu przez Sąd Rejonowy.

Od tego wyroku kasację złożyła strona pozwana, która zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, a w szczególności art. 388 § 1 KPC przez nieuchylenie przez Sąd drugiej instancji wyroku Sądu Rejonowego mimo, że "rewizja w istocie swej została uwzględniona". Kasacja zarzuca także naruszenie prawa materialnego, tj. art. 45 § 1 KP przez "jego zastosowanie w sytuacji, gdy wypowiedzenie umowy o pracę z powodów było uzasadnione zmianami organizacyjnymi w przedsiębiorstwie pozwanej polegającymi m.in. na likwidacji stanowiska pracy powoda". Strona pozwana w kasacji wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Powód wniósł o odrzucenie względnie oddalenie kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z przepisem art. 393¹¹ KPC Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach kasacji. Jest więc związany wskazanymi w niej podstawami, poza które (oprócz brania pod rozagę z urzędu nieważności postępowania) nie może wykraczać. Strona pozwana zarzuciła w kasacji naruszenie przepisu art. 388 § 1 KPC (w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw). Przepis ten nie został naruszony, gdyż wskazywał on sposób rozstrzygnięcia sądu rewizyjnego w przypadku uwzględnienia rewizji. Tymczasem rewizja strony pozwanej została oddalona, gdyż Sąd rewizyjny podzielił poglądy Sądu pierwszej instancji, iż wypowiedzenie powodowi umowy o pracę było nieuzasadnione wobec pozorności (fikcyjności) likwidacji stanowiska powoda, wskazanej jako przyczyna wypowiedzenia.

Istota sporu sprowadzała się właśnie do tej oceny. Jest bowiem powszechnie przyjęte w orzecznictwie, że likwidacja stanowiska pracy jest przyczyną uzasadniającą wypowiedzenie umowy o pracę pracownikowi zatrudnionemu na nim, ale sądy pracy są uprawnione do badania czy taka likwidacja stanowiska pracy jest rzeczywista. W przypadku fikcyjności likwidacji stanowiska pracy wypowiedzenie umowy o pracę z tej przyczyny może być uznane za nieuzasadnione w rozumieniu art. 45 KP (por. tezę IX uchwały pełnego składu Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 czerwca 1985

r., III PZP 10/85, wytyczne w przedmiocie stosowania art. 45 KP, OSNCP 1985 z. 11 poz. 164, Palestra 1986 nr 5-6 s. 101 z glosą A. Świątkowskiego, OSPiKA 1986 z. 5 poz. 102 z glosą T. Zielińskiego; patrz też: wyrok z dnia 15 grudnia 1982 r., I PRN 130/82, OSNCP 1983 z. 8 poz. 121 czy wyrok z dnia 16 października 1992 r., I PRN 40/92, PiZS 1993 nr 3 s. 73, według którego sądy pracy mogą dla oceny czy likwidacja stanowiska pracy była autentyczna badać celowość i zasadność jej dokonania; jeżeli stanowisko pracy jest elementem struktury organizacyjnej zakładu pracy to jego rzeczywista likwidacja musi oznaczać prawnie skuteczną zmianę tej struktury).

Ocena czy likwidacja stanowiska pracy jest rzeczywista czy pozorna, jest elementem ustalenia stanu faktycznego sprawy. Sąd pierwszej instancji poczynił ustalenie, że w sprawie likwidacja stanowiska pracy powoda (a raczej przejście jego obowiązków przez pracownika zatrudnionego na innym stanowisku) była pozorna (fikcyjna). To ustalenie stanu faktycznego nie zostało w kasacji zakwestionowane przez powołanie się na odpowiednią podstawę kasacyjną, dotyczącą naruszenia konkretnego przepisu regulującego sposób przeprowadzenia postępowania dowodowego i dokonywania ustaleń faktycznych. Sąd Najwyższy jest w tej sytuacji związany ustaleniem faktycznym będącym podstawą zaskarżonego wyroku (art. 393¹¹ w związku z art. 393¹⁵ KPC). Takie ustalenie faktyczne nie może być skutecznie zakwestionowane przez zarzut naruszenia prawa materialnego (art. 45 § 1 KPC), gdyż przepis ten nie został naruszony. Jak bowiem wyżej wskazano, jeżeli likwidacja stanowiska pracy miała charakter pozorny, to słuszne jest uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za nieuzasadnione w rozumieniu art. 45 KP.

Wobec powyższego kasacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 393¹² KPC.

=====